

Peter Pavel Glavar in njegovo mesto v slovenskem čebelarstvu

Janez Gregori

Konec minulega leta smo člani čebelarskih društev dobili v roke zbornik prispevkov, pripravljenih za mednarodni simpozij o Petru Pavlu Glavarju, ki je bil oktobra lani na Grmu pri Novem mestu. Zbornik je izdala in založila ČZS. Pri pregledu vsebine prispevkov, ki govorijo o Petru Pavlu Glavarju, se hitro vprašamo, kaj je pravzaprav tisto, zaradi česar mu je na strokovnem čebelarskem področju namenjena tolikšna pozornost. Med njegovimi velikimi zaslugami sta brez dvoma prevod in še v večji meri dopolnitev Janševe knjige »Pogovor o čebelnih rojih«, ki je bila po spletu nesrečnih naključij natisnjena šele leta 1976, ob 200. obletnici njenega nastanka. Slika P. P. Glavarja kot čebelarskega strokovnjaka pa dopolnjujejo še nekatera dejstva, na katera je treba opozoriti.

P. P. Glavar in Anton Janša sta bila sodobnika, doma razmeroma blizu drug drugega, eden na Breznici, drugi v Komendi – in pozneje na Lanšperžu. Ali sta se poznala, je takole na hitro težko reči in pravzaprav tudi ni pomembno. Pomembno pa je, da ju je usoda povezala takrat, ko je bilo to najpomembnejše. Včasih ju skušamo primerjati in se sprašujemo, delo katerega od njiju na čebelarskem področju je za Slovence pomembnejše. Vprašanje je nesmiselno, saj primerjava ne prenese kritične presoje. Janša je ustvarjal na Dunaju, v nemščini je napisal dve, za čebelarstvo temeljni knjigi, ki sta mu upravičeno prinesli svetovno slavo. Lahko pa domnevamo, da ga sodobniki v domovini, mogoče

z zelo redkimi izjemami, sploh niso poznali. Nasprotno je bil P. P. Glavar po svojih delih znan in čaščen v domovini, niso pa ga poznali v tujini. To sicer ne drži povsem, saj so ga kljub vsemu poznali tam, kjer je bilo najpomembnejše – na dunajskem dvoru. In kako se je to zgodilo?

Januarja 1768 je Nižjeavstrijska ekonomska družba poslala cesarici Mariji Tereziji »Predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah (Vorschläge zur Verbesserung der Bienenzucht in den Kays. Königl. Erbländeren)«. Vlada je ta »Predlog« poslala v presojo odborom kmetijskih družb, med drugim tudi Kmetijski družbi v Ljubljani, ta pa ga je prejela 24. februarja 1768. V njem so bila številna priporočila, kako naj čebelarji ravnajo, da bi izboljšali svoj način čebelarjenja – če povzamemo v enem stavku. Kmetijska družba je »Predlog« posredovala svojemu članu Petru Pavlu Glavarju, tedanjemu lanšperškemu gospodu in naprednemu velečebelarju in ga prosila, da napiše odgovor. Glavar se je lotil dela in 7. julija 1768 izročil Kmetijski družbi svoje obširno, v nemščini napisano znamenito poročilo »Odgovor na predlog za izboljšanje čebelarstva v c. kr. dednih deželah (Vorschlag-Beantwortung zur Verbesserung der Bienen-Zucht in denen kays. köni-gl. Erbländeren)«. V njem je natančno opisal, kako so takrat čebelarili na Kranjskem, in tudi vse, kar je bilo tedaj znanega o življenju čebel. Še več. Nekatero trditve, navedene v »Predlogu«, je ovrgel kot slabe in pojasnil, kako je mogoče stvari narediti bolje, nekatere druge pa je precej dopolnil. Če pomislimo, da so »Predlog« verjetno napisali takratni vrhunski poznavalci čebel in čebelarjenja, lahko sklepamo, da je bila v 18. stol. čebelarska stroka na Kranjskem na precej višji ravni kot drugod v Avstriji. Prevod celotnega Glavarjevega »Odgovora« je objavljen v spodaj navedeni knjigi, na straneh 11–38.

Leta 1766, ko se je Anton Janša, tedaj neznan mladenič, željan učenja likovnih umetnosti, skupaj z bratom Lovrom odpravil na Dunaj, je bil vodilni čebelarski strokovnjak tedanje Avstrije v Srbskih Lužicah pri Löbauu rojeni Adam Gottlieb Schirach. Bil je nesporna avtoriteta, znan po vsem čebelarskem svetu. Med drugim je napisal približno 20 čebelarskih knjig. Že marca leta 1769 ga je Nižjeavstrijska ekonomska družba prosila, naj ji priskrbi dva tamkajšnja čebelarska mojstra, ki bi ju družba sprejela

»Odgovor« Kmetijske družbe, ki ga je napisal P. P. Glavar

v službo. Poganja s Schirachom so še trajala, ko se je v začetku maja 1769, ko se je pri ravnatelju družbe oglasil Anton Janša – in bil sprejet v službo. Odločitev je bila pravzaprav osupljiva, nanjo je moralo vplivati nekaj odločilnega. Tak potek dogodkov si je mogoče pojasniti samo s tem, da so morali biti na Dunaju dobro obveščeni o visoki strokovni ravni čebelarstva na Kranjskem. Te informacije so lahko dobili samo v obširnem Glavarjevem »Odgovoru«, ki ga je ljubljanska Kmetijska družba skoraj gotovo poslala na Dunaj v drugi polovici leta 1768. Tako ni zgolj naključje, da so za učitelja izbrali kranjskega čebelarja Antona Janšo. Domnevamo lahko, da je Janševo kandidaturo podprl tudi sam Schirach. V svoji knjigi »Bavarski čebelarski mojster ali jasno navodilo za čebelarjenje« iz leta 1770 je Janševo imenovanje pospremil z besedami: »Tujci, ki imajo

od svojih čebel tako velike koristi, morajo postati naši učitelji.« Podrobne informacije o tem, kako uspešno čebelarijo na Kranjskem, je Schirach lahko dobil samo v Glavarjevem »Odgovoru«.

S svojim odličnim poznavanjem čebel in naprednega čebelarjenja je torej Peter Pavel Glavar Antonu Janši tlakoval uspešno strokovno pot na Dunaju. Njegova zasluga je, da so za prvega učitelja čebelarstva na dunajskem dvoru – in pravzaprav na vsem svetu – izbrali neznanega kranjskega mladeniča. In ni jim bilo žal! Škoda le, da se je Janševa življenjska pot končala že pri 39 letih, leta 1773. Istega leta je umrl tudi Schirach. ■

Vir:
Mihelič, S. (1934): Anton Janša, slovenski čebelar. Čebelarstvo za Slovenijo v Ljubljani, 163 strani.

ČEBELARSKI TURIZEM

Medvedova dežela medu

Novembra lani je bil za Čebelarstvo Medved veliki praznik, saj smo našo dejavnost nadgradili še s čebelarskim turizmom. Ob tej priložnosti naj se še posebej zahvalim g. Boštjanu Noču, ki je bil slavnostni govornik ob tem prijetnem dogodku in županu Jožetu Murku, seveda pa tudi pevcem, mojim stanoskim kolegom čebelarjem in vsem drugim, ki so se udeležili te slovesnosti.

Predstavimo se lahko kot čebelarska družina z dolgotrajno tradicijo, saj v naši družini čebelarimo že več kot sto let. Naši predniki so čebelarili predvsem zato, da so imeli pri hiši med, moj oče pa že približno 45 let čebelari z več kot sto panji. Ko sem pred leti odšel k enemu večjih čebelarjev v Avstriji na prakso, sem se tudi sam odločil, da se bom poklicno ukvarjal s čebelarstvom. Ustanovil sem podjetje Čebelarstvo medicinarstvo Damjan Medved, s. p. Zdaj se ukvarjamo s čebelami, z medicinarstvom, lectom, darilnim programom, od predlani izdelujemo tudi

medeni sladoled, nedavno pa smo se začeli ukvarjati še s čebelarskim turizmom. Goste privabljamo z vabilom v deželo medu, medenjakov, medenih pijač, lecta in sladoleda, ki jih je mogoče tudi pokušati in o njih izvedeti kakšen koristen nasvet.

Damjan Medved

Foto: Damjan Medved

Prodajalna naših izdelkov

Trgovina **ČEBELARNA**
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON

Kepic Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
torek-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-praz: zaprto

Za večje skupine izven delovnega časa
po vnaprjnjem dogovoru.

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:
- čebelarsko oprema in pribor
- med in ostale čebelje izdelke
- darilni izdelki iz čebeljih proizvodov
- čebelarska literatura